

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 5.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.29>

УДК 658.14-049.5:004

П. О. Нікіфоров,

д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4860-0139>

О. В. Марусяк,

аспірант кафедри фінансів і кредиту,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-9927-3620>

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗМІЦНЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ: МОЖЛИВОСТІ, ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ВПРОВАДЖЕННЯ

P. Nikiforov,

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Finance and Credit,

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

O. Marusiak,

Postgraduate Student of the Department of Finance and Credit, Yuriy Fedkovych

Chernivtsi National University

THE ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN STRENGTHENING ENTERPRISE FINANCIAL SECURITY: OPPORTUNITIES, CHALLENGES, AND STRATEGIC IMPLEMENTATION APPROACHES

У статті розкрито роль цифрових технологій як ключового чинника забезпечення фінансової безпеки підприємств в умовах цифрової трансформації економіки. Окреслено сучасні виклики, пов'язані зі зростанням кіберзагроз, складністю фінансових ризиків та необхідністю оперативного реагування на зміни. Розглянуто інструменти, що сприяють підвищенню ефективності управління фінансами: штучний інтелект, блокчейн, хмарні обчислення, аналітичні платформи. Обґрунтовано необхідність стратегічного підходу до цифровізації, зокрема оцінки IT-інфраструктури, формування цифрової культури, підвищення цифрових компетенцій персоналу. Визначено переваги застосування цифрових рішень: автоматизація аудитів, прогнозування ризиків, зменшення витрат та підвищення точності фінансового аналізу. Особлива увага приділена впровадженню систем раннього попередження про фінансові загрози, моніторингу ефективності та відповідності регуляторним вимогам. Зроблено висновок про необхідність комплексного, адаптивного підходу до цифрової трансформації фінансового управління для досягнення стійкості та конкурентоспроможності підприємства.

The article explores the role of digital technologies in ensuring the financial security of enterprises amid growing cyber threats, economic instability, and intensifying global competition. In the context of the digital transformation of the economy, the issue of ensuring the financial security of an enterprise is of particular relevance. This process involves the implementation of a comprehensive mechanism of managerial, technological and organizational solutions aimed at minimizing financial risks, protecting information resources and increasing the adaptability of the enterprise to the challenges of the digital environment. It is substantiated that traditional approaches to financial control are no longer sufficient to provide an adequate level of protection. Digital transformation creates new opportunities for effective risk management, resource optimization,

and control over financial flows. The study analyzes key tools of digital technologies, including artificial intelligence, machine learning, blockchain, cloud computing, automated audit systems, and financial analytics. These technologies contribute to early detection of threats, improvement in forecasting accuracy, and overall financial process stability. Particular attention is given to the integration of cybersecurity measures and the implementation of intelligent financial monitoring systems that can adapt to dynamic external conditions. The article outlines key challenges in the digital transformation of financial security: the need to modernize outdated IT infrastructure, enhance the digital competencies of personnel, comply with legal and regulatory requirements, and establish a multi-level system of digital protection. A strategic approach to digitalization is proposed, encompassing IT infrastructure audits, the development of digital KPIs, phased implementation of technologies, and continuous performance monitoring. The findings demonstrate that digital technologies significantly transform financial management practices, enabling enterprises to increase their resilience to digital-era challenges, ensure stable financial development, and maintain competitive advantages in rapidly changing markets.

Ключові слова: фінансова безпека, цифровізація, цифрові технології, фінансове управління, економічний розвиток, людський чинник.

Keywords: financial security, digitalization, digital technologies, financial management, economic development, human factor .

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах господарювання цифрові технології стають одним із ключових чинників, що визначає ефективність функціонування підприємств та рівень їхньої фінансової безпеки. Зростання кіберзагроз, нестабільність економічного середовища, посилення конкуренції та глобалізаційні виклики зумовлюють потребу в нових підходах до захисту фінансових інтересів підприємств.

Забезпечення фінансової безпеки вже не може обмежуватися традиційними методами контролю та аналізу - необхідна інтеграція сучасних цифрових технологій, здатних забезпечити гнучкість, оперативність і точність фінансових рішень. Застосування таких технологій має на меті не лише посилення захисту від фінансових загроз, але й забезпечення стабільного розвитку, який ґрунтується на ефективному управлінні ризиками та ресурсами. Таким чином, проблема цифровізації у сфері фінансової безпеки набуває актуальності як у теоретичному, так і в практичному сенсі, оскільки охоплює широке коло питань – від технологічного забезпечення до формування цифрової культури підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти фінансової безпеки підприємств виступали об'єктом дослідження значної кількості вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, увагу заслуговують праці таких науковців, як О. В. Ареф'євої, М. Д. Білик, С. М. Бондаренко, З. С. Варналія, В. М. Гутак, М. І. Крупки, С. І. Мельник, Т. О. Мулик, Я. І. Мулик, І. І. Пасінович, Н. Л. Правдюк, О. Д. Рожко, Л. С. Яструбецької.

Питання цифрової трансформації фінансового управління активно досліджували Бадяєв О. В., Болгар Т.М., Вареник В.М., Гришина Н.В., Дергачова Г.М., Зуб П.В., Калач Г. М., Крамаренко І.С., Колешня Я. О. Надточій І. І., Пестовська З. С., Поліщук О.К. Зокрема, належну увагу приділено використанню штучного інтелекту у фінансовому аналізі, можливостям технологій блокчейн для підвищення прозорості операцій, застосуванню хмарних сервісів для забезпечення доступності фінансових даних. Також розглядаються аспекти кібербезпеки, захисту конфіденційної інформації, ідентифікації фінансових ризиків із використанням машинного навчання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак зважаючи на багатогранність категорії фінансової безпеки підприємства, яка до того ж еволюціонує адекватно змінам і викликам зовнішнього

середовища, попри значну кількість праць, проблема інтегрованого застосування цифрових технологій саме у контексті забезпечення фінансової безпеки підприємств залишається недостатньо вивченою. Більшість досліджень акцентують увагу на технічному боці або окремих інструментах цифрової трансформації, не враховуючи необхідності стратегічного бачення цього процесу, перспектив розвитку все більшої прозорості у фінансовому менеджменті.

Зокрема, бракує комплексного підходу, який об'єднує різні аспекти застосування цифрових технологій як інструмента забезпечення фінансової безпеки підприємств, а також досліджень, що аналізують ефективність цифровізації в умовах нестабільного економічного середовища з урахуванням людських вимірів цього процесу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження ролі цифрових технологій у забезпеченні фінансової безпеки підприємств, аналіз їхніх можливостей та викликів у цьому процесі, а також обґрунтування стратегічного підходу до їх впровадження в умовах сучасної економіки, з акцентом на роль власне людського чинника, більшої прозорості цифрового фінансового управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова безпека підприємства охоплює широкий спектр питань, пов'язаних із захистом фінансових ресурсів, забезпеченням стабільності доходів, мінімізацією ризиків, ефективним управлінням активами та пасивами. Фінансова безпека підприємства визначається здатністю підтримувати рівень фінансового стану, що дозволяє ефективно протистояти існуючим і потенційним загрозам та забезпечувати сталість економічної діяльності шляхом ефективного фінансового управління [1].

На формування фінансової безпеки підприємств суттєво впливають зовнішні чинники, серед яких вирішальну роль відіграють стан економіки та політична кон'юнктура, інфляційні процеси, умови доступу до кредитних і інших фінансових ресурсів, а також постійні трансформації законодавчої

бази й рівень конкуренції на ринку. Натомість внутрішні чинники включають рівень ефективності фінансового менеджменту, механізми контролю витрат, забезпечення ліквідності й платоспроможності, а також якість інформаційної та аналітичної підтримки прийняття рішень [2].

Як зазначають Варналій З. С., Бондаренко С. «найбільшу небезпеку, як правило, становлять зовнішні загрози, які не піддаються виявленню і прогнозуванню. У той же час усунення внутрішніх загроз належить до компетенції органів управління підприємством» [3].

Бадяєв О. В. наголошує, що фінансовий стан підприємства визначає його здатність до подальшого функціонування, тому своєчасна цифровізація системи фінансового управління є критичною умовою підтримання фінансової стійкості в умовах сучасної невизначеності. Цей процес повинен охоплювати не лише впровадження інноваційних цифрових інструментів, а передусім трансформацію застарілих управлінських підходів через їх заміщення новими цифровими рішеннями з належною підготовкою персоналу [4]. У цьому контексті цифрові технології стають ефективним (через людські виміри) інструментом, що дозволяє досягти високої якості фінансового аналізу, прогнозування та контролю. Саме тому вони сприяють зменшенню негативів людського чинника в управлінні фінансами, підвищенню прозорості операцій та забезпеченню швидкого доступу до релевантної інформації.

Сучасний етап світового економічного розвитку відзначається суттєвим впливом цифрових технологій на діяльність підприємств, тому при розробці системи їхньої фінансової безпеки особливу увагу слід приділяти формуванню стратегії розвитку в умовах цифрової економіки [5].

Цифрова трансформація виходить за рамки простої імплементації ІТ-рішень, радикально перебудовуючи галузі та бізнес-процеси на основі Інтернету й передових цифрових технологій. Така реорганізація зумовлена тим, що ключовими ресурсами цифрової економіки виступають інформація у цифровому вигляді (дані, програмне забезпечення, знання тощо) та

інтелектуальна функція людини, які, на відміну від матеріальних активів, мають практично невичерпний потенціал [6].

У цифровій економіці взаємодія економічних суб'єктів ґрунтується на інтегрованих продуктово-сервісних системах (Product-Service Systems, PSS), які об'єднують матеріальні продукти, нематеріальні сервіси, програмні компоненти й коопераційні мережі, а також відповідні організаційні принципи та технології. Такі кіберфізичні PSS складаються з набору гетерогенних підсистем, що безперервно взаємодіють у межах єдиної інтегрованої архітектури для надання кінцевому користувачеві необхідних функцій [5].

Застосування цифрових технологій у сфері фінансової безпеки підприємств охоплює широкий спектр інструментів і рішень, що забезпечують цілісність, достовірність і своєчасність фінансової інформації. До ключових напрямів належать інтелектуальний аналіз даних, автоматизація аудиторських процедур, виявлення шахрайських дій, захист конфіденційної інформації, а також моделювання фінансових ризиків та сценаріїв розвитку подій.

В умовах цифрової трансформації економіки питання забезпечення фінансової безпеки підприємства як певного процесу передбачає впровадження комплексного механізму управлінських, технологічних і організаційних рішень, спрямованих на мінімізацію фінансових ризиків, захист інформаційних ресурсів та підвищення адаптивності підприємства до викликів цифрового середовища.

Основу прийняття управлінських рішень у сфері фінансової безпеки становить використання цифрових аналітичних інструментів – систем бізнес-аналітики (Business Intelligence), платформ для обробки великих даних (Big Data) та елементів штучного інтелекту. Штучний інтелект (ШІ) і машинне навчання (ML) дають змогу обробляти великі обсяги фінансових даних у реальному часі, виявляючи приховані закономірності, аномалії та потенційні загрози. Такі системи не лише автоматизують процеси оцінки кредитного

ризиків, аналізу витрат і прогнозування ліквідності, а й здатні самонавчатися на основі накопиченого досвіду, підвищуючи точність і надійність прийнятих рішень.

Технологія блокчейн забезпечує децентралізоване збереження фінансових транзакцій, що унеможливорює їх фальсифікацію, зміну або несанкціоноване втручання. Завдяки відкритості реєстрів та застосуванню смарт-контрактів підвищується довіра між контрагентами, зменшуються витрати на контроль і аудит, а також мінімізуються ризики шахрайства.

Хмарні обчислення забезпечують високу мобільність фінансової інформації, даючи змогу швидко обмінюватися даними між структурними підрозділами підприємства, незалежно від їх географічного розташування. Такі рішення підтримують безперервність бізнес-процесів, дозволяють масштабувати фінансові системи відповідно до потреб підприємства та знижують витрати на ІТ-інфраструктуру.

Окрему роль у підвищенні фінансової безпеки відіграють інструменти фінансового прогнозування, що базуються на математичному моделюванні, статистичному аналізі та цифровій візуалізації аналітичних результатів. Використання таких підходів дозволяє керівництву підприємства оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, коригувати бюджетну політику, оптимізувати структуру витрат і капіталовкладень, а також формувати сценарії дій у разі виникнення кризових ситуацій.

Важливим елементом цифрового механізму фінансової безпеки є автоматизовані системи раннього попередження щодо фінансових загроз. Вони функціонують на базі інтеграції фінансових, економічних і зовнішніх даних, що дозволяє своєчасно виявляти сигнали ризиків, проводити їх оцінку та запускати превентивні заходи. Це значно знижує імовірність фінансових втрат, забезпечує стабільність грошових потоків та підвищує стійкість підприємства до зовнішніх шоків.

Таким чином, цифровізація створює фундаментальні передумови для підвищення ефективності системи фінансової безпеки підприємства. По-

перше, сучасні програмні комплекси здатні здійснювати паралельну обробку великих масивів даних із субхвилиною швидкістю, що значно підвищує оперативність виявлення та реагування на потенційні загрози у порівнянні з традиційними ручними або напіваавтоматизованими методами. Це, в поєднанні з високою точністю алгоритмів перевірки даних, усуває багато людських помилок і дає змогу формувати актуальні аналітичні звіти в режимі реального часу.

По-друге, застосування штучного інтелекту та методів машинного навчання відкриває нові можливості прогнозування фінансових ризиків. Навчальні моделі, побудовані на історичних даних про операції, грошові потоки та зовнішні макроекономічні показники, можуть ідентифікувати приховані патерни й уточнити сценарії розвитку подій. Це дозволяє підприємствам не лише виявляти вже наявні суттєві загрози, але й проактивно готуватися до потенційних кризових ситуацій.

Крім того, автоматизація звітності та аудиторських процедур сприяє значному зниженню операційних витрат. За рахунок автоматичного збору, узгодження та валідації фінансових даних відпадає потреба в трудомістких ручних операціях, що не лише скорочує навантаження на персонал, але й оптимізує фонд оплати праці. Додатковим ефектом є зменшення ризику витрат, пов'язаних із виправленням помилок та штрафними санкціями за недотримання стандартів звітності.

Нарешті, хмарні сервіси та модульні архітектури забезпечують високу гнучкість впровадження цифрових рішень. Універсальні платформи дозволяють оперативно масштабувати обчислювальні ресурси відповідно до змін у бізнес-стратегії або пікових навантажень, а використання мікросервісів прискорює інтеграцію нових функціональних компонентів без необхідності повної перебудови інформаційної системи. Таким чином, цифровізація не лише посилює наявні механізми захисту фінансової безпеки, а й створює адаптивне середовище для їхнього розвитку у відповідь на майбутні виклики.

Для бізнесу цифрова трансформація відкриває нові можливості та розширює інструментарій управління, водночас породжуючи нові виклики та загрози для подальшого розвитку. У контексті цифрової трансформації фінансового управління підприємства ключовим викликом є забезпечення кібербезпеки. З ростом обсягів і різноманітності цифрових даних значно зростає вразливість інформаційних систем до фішингу, шкідливого програмного забезпечення та цілеспрямованих кібератак. Відтак підприємства змушені впроваджувати багаторівневі стратегії захисту, що базуються на поєднанні захищених каналів комунікації, систем виявлення вторгнень та постійного моніторингу аномальних активностей із оперативними процедурами реагування на інциденти.

Ще однією важливою проблемою є інтеграція новітніх цифрових рішень у середовище, де й досі функціонують застарілі ERP-системи та бухгалтерські програми. Перехід від монолітних, часто закритих архітектур до відкритих та модульних платформ потребує ретельного планування, значних часових і фінансових ресурсів, а також розробки поетапних міграційних стратегій із забезпеченням безперервності критичних бізнес-процесів.

Надзвичайно важливим аспектом є кадровий потенціал реалізації цифрових ініціатив: успіх впровадження нових IT-інструментів прямо і безпосередньо залежить від рівня цифрових компетенцій фінансового персоналу та наявності кваліфікованих IT-фахівців з необхідними інтелектуальними спроможностями. Необхідність постійного навчання й перепідготовки співробітників, а також конкуренція на ринку IT-послуг, можуть уповільнювати темпи трансформації та знижувати загальну ефективність проєктів.

Водночас, регуляторні обмеження в галузі зберігання та обробки даних створюють додаткові бар'єри для цифровізації. Відповідність вимогам локальних і міжнародних законодавчих актів щодо захисту персональної інформації, фінансової звітності й операцій з віртуальними валютами вимагає

від підприємств адаптації внутрішніх політик, а також інвестицій у розробку і підтримку механізмів комплаєнсу. Недотримання таких норм, у т.ч. морально-етичних, може призвести до значних фінансових санкцій і підірвати довіру стейкхолдерів як ключовий неекономічний ресурс.

Стратегічне впровадження цифрових технологій у діяльність підприємства, зокрема фінансового управління, можливе при системному підході, який поєднує глибинний аналіз поточної ІТ-інфраструктури з чітко окресленими цілями цифрової трансформації. На першому етапі для ідентифікації «вузьких місць» і визначення пріоритетних напрямків автоматизації необхідним є аудит інформаційних систем та оцінка ступеня їхньої інтеграції в бізнес-процеси.

У межах формалізованої цифрової стратегії підприємства доцільним є визначення ключових показників ефективності (KPI), які відображають очікувані вигоди від впровадження кожного цифрового рішення: скорочення тривалості фінансового звітування, підвищення точності прогнозів, зменшення операційних витрат, попередження щодо фінансових загроз тощо. Дорожня карта реалізації стратегії має передбачати поетапне розгортання проєктів – від пілотних упроваджень у вибраних підрозділах до масштабного використання на рівні усього підприємства. Такий підхід дозволяє оперативно коригувати плани відповідно до фактичних результатів та забезпечувати безперервне поліпшення процесів.

Ефективне стратегічне впровадження цифрових технологій у діяльність підприємства потребує програм навчання та комунікаційних кампаній для персоналу, націлених на пояснення мети трансформації, а також безперервна підтримка – від наставництва до «гарячої лінії» ІТ-експертів. Це сприяє зменшенню опору і прискорює адаптацію співробітників, формуючи при цьому ресурс довіри.

Не менш важливим є інтегрований підхід до захисту даних. Розбудова багаторівневої системи кібербезпеки з використанням шифрування, безпечних каналів передачі інформації, формуванням культури цифрової

безпеки серед працівників усіх рівнів та регулярних аудитів є передумовою надійного захисту від зовнішніх і внутрішніх загроз та формування морально-етичних спроможностей персоналу як суттєво важливого ресурсу підприємства.

Нарешті, для підтримання рівня фінансової безпеки необхідно запровадити систему моніторингу та оцінювання ефективності цифрових рішень у режимі реального часу. Зокрема використання аналітичних панелей управління, що відображають ключові фінансові показники, дозволяє виявити відхилення від запланованих значень та своєчасно коригувати стратегію. Безперервний цикл «план–дія–перевірка–коригування» забезпечує гнучкість підприємства в умовах мінливого ринкового середовища й сприяє довгостроковій фінансовій стійкості.

Таким чином, застосування цифрових технологій у сфері фінансової безпеки, людський вимір такого застосування створюють умови для формування адаптивної, інтегрованої системи захисту, яка забезпечує не лише оперативне реагування на загрози, а й стратегічну стійкість підприємства у довгостроковій перспективі. При цьому необхідно усвідомлювати, що цифрові інформаційні технології – це думка, текст, наратив, які в людських спільнотах знаходять своїх споживачів. Це не технічні засоби чи технології, а в першу чергу – побудова прозорих комунікацій, глибинних зв'язків між різними суб'єктами, у т.ч. економічними, і ці зв'язки будуть мати і технічний, і соціальний, і (що суттєво важливо) чітко окреслений морально-етичний вимір.

Саме через цифровізацію суб'єкти у своїх діях будуть ставати все більш прозорими та відкритими і підзвітними. Чим більш досконаліми стають цифрові технології, тим більшу прозорість у суспільстві, а отже і моральність у взаємодіях суб'єктів вони передбачають і створюють. Сферу фінансової безпеки підприємств не оминути ці процеси, а тому моральні чинники поступово стануть все більш відчутними та будуть мати все

більший вплив на професійну діяльність суб'єктів фінансового управління підприємств [7].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Цифрові технології формують нову парадигму забезпечення фінансової безпеки підприємств. Їх інтеграція в систему фінансового управління дозволяє підвищити швидкість обробки даних, якість аналітики й оперативність прийняття рішень, що є критично важливим у мінливому й невизначеному зовнішньому середовищі. Вони відкривають нові горизонти для моніторингу, прогнозування та управління фінансовими ризиками. Успішне впровадження цифрових рішень потребує інвестицій у розвиток цифрових компетентностей, модернізації інфраструктури та формування нової культури управління фінансами. Водночас необхідно враховувати ризики, пов'язані з цифровою трансформацією: уразливість до кіберзагроз, залежність від технологічних рішень, морально-етичні питання використання даних.

Запровадження цифрових інновацій у сферу фінансової безпеки вимагає стратегічного підходу. Йдеться про необхідність інтеграції технологій у загальну систему управління підприємством, визначення пріоритетів цифрової трансформації, узгодження технологічних рішень з бізнес-цлями та оцінку економічної доцільності таких ініціатив. Результатом такого підходу стає посилення фінансової стабільності, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення довгострокового сталого розвитку підприємства з формуванням його морального капіталу.

Таким чином, цифрові технології виступають потужним інструментом зміцнення фінансової безпеки підприємств. Вони формують нову якість фінансового управління, засновану на аналітиці, гнучкості, здатності до проактивних дій та більшій прозорості і моральності. Успішне впровадження цифрових рішень дає змогу значно підвищити ефективність управління фінансовими ризиками, зменшити вразливість до кіберзагроз і забезпечити стійкість підприємства в умовах цифрової економіки.

Подальші дослідження в рамках даної тематики можуть зосередитися на створенні методичних моделей інтегрованої цифрової фінансової безпеки, розробці єдиних підходів до вимірювання її ефективності у тому числі через людський чинник та моральні спроможності суб'єктів і адаптації найкращих світових практик до локальних умов.

Література

1. Марусяк Н. Л., Бак Н. А. Фінансова безпека підприємства та загрози її втрати в сучасному економічному середовищі. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 109-113. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.2.109>.
2. Гуменюк В. І., Деменчук Н. А. Фінансова безпека суб'єктів підприємництва як фактор економічного зростання. *Вісник Університету «Україна» (Серія «Економіка, менеджмент, маркетинг»)*. 2024. № 12 (39). URL: <https://economics.com.ua/s191-finansova-bezpeka-sub%E2%80%99ektiv-pidpriemnictva-yak-faktor-ekonomichnogo-zrostannya>.
3. Варналій З., Бондаренко С. Фінансова безпека підприємств України в умовах війни та повоєнного відновлення. *Економічний вісник університету*. 2023. Том 18. № 1. С. 106-113. <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-56-106-113>.
4. Бадяєв О. Цифрова трансформація фінансового управління підприємством в умовах кризи. *Modeling the development of the economic systems*, 2024. (2), С. 253-258. <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-12-33>.
5. Мехед А. М., Варналій З. С. Фінансова безпека підприємств в умовах цифрової економіки. *Вісник університету банківської справи*. 2021. № 3 (42). С. 55-61.
6. Нікіфоров П. О., Бабух І. Б. Нова економічна методологія : антропоцентричний підхід в аналізі соціально-економічних змін. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2025. Том 4. № 2. С. 90-99. <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20250402.09>.
7. Нікіфоров П.О., Марич М.Г. Місце моралі у теоретичній схемі поведінкових фінансів: постановка проблеми. *Економіка та суспільство*.

References

1. Marusyak, N.L. and Bak, N.A. (2022), “Financial security of the enterprise and the threat of its loss in the modern economic environment”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 109-113.
2. Gumenyuk, V.I. and Demenchuk, N.A. (2024), “Financial security of business entities as a factor of economic growth”, *Visnyk Universytetu «Ukraina» (Seriia «Ekonomika, menedzhment, marketynh»)*, [Online], vol. 12 (39), available at: <https://ekonomics.com.ua/s191-finansova-bezpeka-sub%E2%80%99ektiv-pidpriemnictva-yak-faktor-ekonomichnogo-zrostannya> (Accessed 6 May 2025).
3. Varnalii, Z. and Bondarenko, S. (2023), “Financial security of Ukrainian enterprises in conditions of war and post-war recovery”, *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, vol. 18, no 1, pp. 106-113.
4. Badyaev, O. (2024), “Digital transformation of financial management of an enterprise in times of crisis”, *Modeling the development of the economic systems*, vol. 2, pp. 253-258.
5. Mehed, A.M. and Varnalii, Z.S. (2021), “Financial security of enterprises in the digital economy”, *Visnyk universytetu bankivs'koi spravy*, vol. 3, pp. 55-56.
6. Nikiforov, P.O. and Babukh, I.B. (2025), “New economic methodology: anthropocentric approach in the analysis of socio-economic changes”, *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, vol. 4, no. 2, pp. 90-99.
7. Nikiforov, P.O. and Marych, M.G. (2023), “The place of morality in the theoretical scheme of behavioral finance: problem statement”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, [Online], vol. 54, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2825/2745> (Accessed 6 May 2025).